

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530116 Lunnebo*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Therese Ericsson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530116 Lunnebo

Kommun: Mellerud

Områdets totala areal: 261,6 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-10-02

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Privata markägare.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

7230 - Rikkärr

9010 - Taiga

91D0 - Skogsbevuxen myr

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Det är prioriterat att bevara områdets varierade myrmarker och dess förutsättningar för de växt- och djurarter som är beroende av dessa miljöer. Här finns så väl mossar och kärr och vegetationen varierar från fattigmyr till rikkärr. Det är även prioriterat att bevara områdets gamla skogsbestånden av naturskogskaraktär (taiga).

Motivering:

Området ligger i en trakt med flera representativa våtmarker för regionen och större delen av

området ingår i den nationella myrskyddsplanen där Sveriges mest skyddsvärda våtmarker finns beskrivna. Kalkinslaget i marken bidrar till en artrik flora med flera specialicerade och sällsynta arter. Här finns ett flertal myrar med varierande rikkärrensinslag. Rikkärren med sin rika och specialicerade flora och fauna samt sin begränsade förekomst är prioriterad naturtyp inom naturvårdsarbetet både i Sverige och Europa. De flesta våtmarkerna i området saknar eller är ringa påverkade av mänskliga ingrepp.

Prioriterade åtgärder:

- Att skydda områdets våtmarker mot markavvattning, torvtäkt, våtmarkskalkning och annan verksamhet som kan påverka hydrologi och hydrokemi negativt.
- Att förhindra att de öppna våtmarkerna, fram för allt rikkärren, växer igen. Vilket kan innebära behov av extensiv skötsel i form av återkommande röjningar och eventuellt slätter.
- Att säkerställa att skogbevuxna myrar, kantzoner längs våtmarker samt skogsbestånd med naturskogskvalitet (taiga) eller bestånd som har potential att utveckla naturskogskvalitet tillåts att utvecklas fritt. För att klara detta behövs ett långsiktigt skydd av områdets naturtyper.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Lunnebo ligger ca 4 km norr om Dalskog i Melleruds kommun. Lunnebo är uppdelat i två delområden. Området utgörs i huvudsak av barrskog med ett stort antal mindre myrar och inslag av sumpskog. Inom området finns flera små rikkärr med intressant flora. I området har man bl.a. funnit de fridlysta orkidéerna sumpnycklar, myggblomster, ängsnycklar och kärrknipprot på flera lokaler. Även regionalt sällsynta arter som loppstarr, klubbstarr, tagelsäv, axag, sårlåka, myskgräs och rödlistade arter som skogssvingel, sumpäggsvamp och kärröksvamp har dokumenterats i området. Bland fågelobservationer kan Natura 2000-arterna tjäder och pärluggla nämnas.

Hela området ligger inom riksintresse för naturvård och ingår till största delen i den nationella myrskyddsplanen där Sveriges mest skyddsvärda myrområden finns beskrivna. Natura-området liksom det större området som ingår i myrskyddsplanen är idag oskyddat.

Vad kan påverka negativt

Sammanfattningsvis kan nedanstående verksamheter påverka utpekade naturtyper negativt:

- Olika former av produktionsinriktat skogsbruk. Avverkningar och virkeshantering med tunga fordon, liksom markberedning och dikning, kan skada viktiga markförhållanden för både våtmarker och skogsmark, samt leda till förändrad hydrologi. Uttag av träd och död ved leder till att träden med dess strukturer och trädlevande arter försvinner vilket är negativt för taiga och skogbevuxen myr. Markberedning, dikning och körning med tunga fordon bör också ske med försiktighet i angränsande mark så att inte markförhållandena, speciellt hydrologin i området tar skada.
- All form av exploatering, t.ex. bebyggelse, eller ändrad markanvändning i utpekade naturtyper.
- Vägbyggen genom eller i anslutning till utpekade naturtyper. Vägbyggen kan skada både direkt genom att naturtyper förstörs men även indirekt genom att exempelvis genom att de naturliga hydrologiska förhållandena störs.
- All form av täkt, t.ex. bergtäkt eller torvtäkt, i utpekade naturtyper.
- Terrängkörning i eller i anslutning till utpekade naturtyper som innebär risk för skador på naturvärden, mark och vatten.
- Spridning av kalk, aska, gödningsämnen eller andra substanser som kan medföra negativa förändringar på vegetationen.
- Kvävednedfall vilket kan orsaka igenväxning med buskar och träd i de öppna våtmarkerna.
- Försurande luftföroreningar påverkar bl.a. områdets våtmarker negativt.

Se även ytterligare beskrivningar av negativ påverkan för respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Gällande regler:

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan det vara tillståndspliktigt även om den utförs utanför Natura 2000-området. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).
- Örletjärnet och Lilla Stentjärnet omfattas av strandskydd, 100 meter.
- Förbud mot markavvattning gäller i hela länet. För skyddsdikning efter avverkning eller vid föryngringsavverkning gäller anmälningsplikt, varför det är viktigt att Skoggstyrelsen ger råd om försiktighetsåtgärder i anslutning till områdets våtmarker.
- Området ligger inom riksintresse för naturvård. NRO 14028 Lunneboområdet. Beslutat 2000-02-07.

Prioriterade åtgärder:

- Att skydda områdets våtmarker mot markavvattning, torvtäkt, våtmarkskalkning och annan verksamhet som kan påverka hydrologi och hydrokemi negativt.
- Att förhindra att de öppna våtmarkerna, framförallt rikkärren, växer igen. Vilket innebär att vissa myrar kan komma att behöva extensiv skötsel i form av röjning av igenväxningsvegetation och om möjligt slåtter. Röjning och eventuell slåtter kan utföras med några års mellanrum.
- Att säkerställa att skogbevuxna myrar, kantzoner längs våtmarker samt skogsbestånd med naturskogsqualitet (taiga) eller bestånd som har potential att utveckla naturskogsqualitet tillåts att utvecklas fritt. För att klara detta behövs ett långsiktigt skydd av områdets naturtyper.

Att upprätta ett långsiktigt skydd kan ske på flera sätt. Upprättande av formellt områdesskydd kan ske genom bildande av naturreservat, biotopskyddsområden eller upprättande av naturvårdsavtal. För större sammanhängande områden är det vanligaste sättet att bilda naturreservat, men även naturvårdsavtal kan vara aktuellt. För mindre områden kan skydd ske genom antingen naturreservat, naturvårdsavtal eller biotopskydd. Biotopskydd kan endast användas för att skydda en enskild naturtyp, medan övriga skyddsformer kan omfatta flera naturtyper. Beroende på naturvärdenas storlek och förekomst i förhållande till varandra kan en eller flera skyddsformer vara aktuella.

Gröna skogsbruksplaner, skogscertifiering eller frivilliga avsättningar kan vara ändamålsenliga bevarandeåtgärder för skogsfastigheter i anslutning till utpekade naturtyper och därmed fungera som komplement till formellt områdesskydd. Därtill har Skogsstyrelsen en viktig roll genom att vid behov lämna information och råd alternativt förelägganden för att säkra buffertzoner och undvika markskador, förändringar av hydrologi och hydrokemi och därmed även förutsättningar för naturtypernas typiska arter.

Natura 2000-området Lunnebo ingår till stor del i ett större område, "Lunnebomossen med omgivning", som ingår i Myrskyddsplan för Sverige. Myrskyddsplanens syfte är att de mest värdefulla myrarna i Sverige ska få ett långsiktigt skydd, vilket också överensstämmer med länets regionala miljömål. Länsstyrelsens strategi är att det skyddsarbete som var påbörjat år 2014 ska vara slutfört år 2020. För objektet "Lunnebomossen med omgivning" har arbetet att ge våtmarkerna ett långsiktigt skydd ännu inte inletts (avser läget år 2017). Länsstyrelsen planerar att göra en gemensam utredning av lämpliga avgränsningar och skyddsformer för Natura 2000-området och det större myrskyddsplaneobjektet. Kompletterande inventeringar av området kommer att ske i samband med detta. När det blir aktuellt att påbörja detta arbete kommer markägare och andra berörda att kontaktas av Länsstyrelsen.

Se även bevarandeåtgärder för respektive naturtyp.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**7140 - Öppna mossar och kärr**

Areal: 11,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 19,9 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I området finns ett flertal mindre, öppna mossar och kärr. De flesta ligger inbäddade i skogsmarken, men några ingår i större våtmarkskomplex bl.a. delar av Månserudsmossen och Funnebomossen. Vegetationen är främst fattig men här finns även intermediära kärr och inslag av rikkärrarter. Vissa av de öppna mossarna och kärren angränsar till rikkärr. Övergången från fattig- till rikkärr ofta är flytande. De flesta myrarna omges av skog, där de flesta bestånden är produktionsskogar och endast en mindre del är av naturskogskaraktär (taiga). De flesta myrarna saknar mänskliga ingrepp, endast enstaka diken förekommer samt två mindre vägar. På några myrar syns spår från körning med fyrhjuling (?).

Naturtypen beskrivs generellt som mycket varierad och omfattar fattiga till intermediära, öppna eller glest trädbevuxna myrar (< 30 % krontäckning). Hit hör plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggekärr, nordlig mosse, plana och sluttande kärr samt torvbildande mader (sumpkärr). Gungflyn, mjukmattor med mossrik vegetation som flyter på vatten eller lös gyttja ingår även. Naturtypen indelas i två undertyper; svagt välvda mossar samt kärr och gungflyn. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning kan ibland förekomma. Vegetationen ska spegla vad som är normalt för en hydrologiskt intakt myr. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Vanligtvis utvecklas myrarna genom naturlig succession, men vissa kan vara präglade av långvarig hävd och bör om möjligt fortsätta slåttas eller betas. Naturtypen är den vanligaste våtmarkstypen i Sverige.

Exempel på typiska arter för naturtypen är nålstarr, vitstarr, Jungfru Marie nycklar, sileshårsarterna, kärrull, vattenklöver, myrlilja, vitag, tuvsäv, stor skedmossa (intermediära kärr), björnvitmossa, sotvitmossa och drågvitmossa.

Naturtypen är känslig för förändrad hydrologi och hydrokemi, ökad näringstillförsel, störning av myrens torvbildning samt fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Öppna mossar och kärr (7140) ska vara minst 19,9 hektar. Här ska finnas både svagt välvda mossar och kärr, ibland är övergången mellan mosse och kärr flytande eller mosaikartad. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Våtmarkerna ska vara öppna (< 30 % täckningsgrad), mindre grupper av träd och buskar kan dock förekomma och övergången till skogbevuxen myr och angränsande skogsmark kan vara flytande. Bottenskiktet ska domineras av vitmossor, men inslag av brunmossor kan förekomma i vissa myrar. Typiska arter av mossor ska förekomma rikligt medan förekomsten av typiska kärlväxter ska vara mer allmän. Exempel på typiska arter i området är jungfru marie nycklar, snip, krokvitmossa, lockvitmossa, sotvitmossa och röd glansvitmossa.

Negativ påverkan

De mest aktuella hoten utifrån områdets lokala förutsättningar bedöms vara:

- Nya men även äldre befintliga ingrepp i form av dikning och andra markavvattnande åtgärder liksom dämning av vattendrag kan påverka habitatets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt, vilket i sin tur kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning.
- Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av habitatet kan skada hydrologin och/eller hydrokemin i området. Även underhåll av befintliga vägar kan medföra negativ påverkan på hydrologin och hydrokemin.
- Skogsbruk och andra verksamheter som innebär att myrholmar och närliggande fastmark avverkas kan innebära att näringsämnen läcker ut på myren och att de hydrologiska förhållandena ändras. Avverkning av angränsande skog kan påverka naturtypens lokalklimat och strukturer i övergångszonen mellan myren och fast mark.
- Körning med skogsmaskiner eller dylikt kan direkt och indirekt (avvattnande effekt) skada myren, speciellt mycket blöta partier. Även terrängkörning i form av exempelvis fyrhjuling kan skada myrens vegetation samt ha en negativ påverkan på hydrologin.
- Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i myrarna ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i habitatets närhet kan också skada myrarna genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Kvävenedfall kan också medföra en negativ påverkan genom att myrarnas vegetationssammansättning förändras med resultat att antalet vitmossor minskar, och andelen gräs, buskar och träd ökar.

Generellt hotas naturtypen även av följande verksamheter:

- Torvbrytning; vilket skadar både myrens naturliga strukturer och dess hydrologiska och hydrokemiska egenskaper och därmed livsmiljön för myrarnas karaktäristiska vegetation. Då myrarna i området är förhållandevis små bedöms risken för torvbrytning vara låg i området.
- Ändrad markanvändning kan direkt eller indirekt förstöra eller orsaka skada på naturtypen.

Bevarandeåtgärder

- Utredda lämplig skyddsform för de öppna mossarna och kärren samt angränsande mark (skyddszon).
- Vid skogsbruk bör en skyddszon lämnas för fri utveckling mot våtmarkerna och körning med terrängfordon undvikas i eller i direkt anslutning till naturtypen för att minska risken för påverkan på hydrologin.

Se den allmänna beskrivningen under rubriken: Bevarandeåtgärder.

Bevarandetillstånd

Bevarandestatusen för områdets öppna mossar och kärr är något oklar då alla myrar inte har inventerats i fält. Kännedom om befintliga diken och annan påverkan i besökta delar har dock visat låg förekomst av mänsklig påverkan i form av exempelvis dikning samt att äldre diken ofta är eller håller på att växa igen och att påverkan på hydrologin ofta bedöms som ringa. Ytterligare inventering krävs dock för att avgöra bevarandetillståndet för hela naturtypen i området. Sett till de enskilda myrarna som har besökts så har stor del av dem gynnsamt tillstånd.

7230 - Rikkärr

Areal: 5,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,8 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I området finns idag kännedom om tre rikkärr, flera av de övriga myrarna har dock inslag av rikkärrsarter i vissa delar samt att det sannolikt kan finnas ytterligare okända rikkärr i området. Karaktäristiskt för rikkärren i området, vilket även gäller i stor del av länet, är att rikkärren är små. Gränsen för vad som ska klassas som ett rikkärr kan vara svår att avgöra. Det ska finnas tillräckligt gott om typiska rikkärrsarter samt att arealen med rikkärrsvegetation inte får vara försumbar. Tidigare inventeringar i området har visat på ytterligare rikkärr i området, men vid fältbesök av ett flertal av dem 2016 bedömdes inslaget av rikkärrsarter vara för lågt för att idag klassas som rikkärr. Dessa myrar har nu klassats som öppna kärr (naturtyp 7140) med notering om att det förekommer rikkärrsinslag.

De tre rikkärren i området förekommer sydväst om Funnebomossen, öster om Örletjärnet samt vid Krackemyren. Rikkärren är förhållandevis små och ingår som delar i något större myrar, ofta sker övergången mellan fattig- och rikkärr gradvis. Rikkärren är mer eller mindre öppna, men ett glest trädskikt är vanligt i vissa delar. Vegetationen varierar från medelrikkärr till extremrikkärr. Rikkärret sydväst om Funnebomossen är ett exempel på ett extremrikkärr. Här finns arter som axag, tätört, ängsstarr, gräsull, snip, kärrkniprot, korallrot, purpurvitmossa, gyllenmossa, guldspärrmossa, späd- och röd skorpionmossa, korvskorpionmossa och sumpäggschamp. Genom kärret finns körspår av fyrhjuling (?). Spåret bedöms (2016) inte ha orsakat någon skada på floran eller torvlagret, men vägen/spåren syns tydligt genom kärret. Rikkärret ingår i en nyckelbiotop.

Rikkärret öster om Örletjärnet är ett öppet medelrikkärr, där rikkärrsarterna främst är koncentrerade kring kärrets blötare delar. Det rinner ett litet vattendrag i nord-sydlig riktning genom myren som sannolikt bidrar till att kärret hålls öppet. Rikkärrsarter som noteras i kärret är exempelvis röd- och späd skorpionmossa, korvskorpionmossa, guldspärrmossa, fetbålmossa och gyllenmossa. Vitmossor förekommer i hela kärret och blir allt mer vanligt förekommande ut mot kärrets kanter. Inga kända ingrepp förekommer i kärret.

Rikkärret vid Krackemyren har till stor del ett glest trädskikt av klen björk, enstaka, tall, gran och klibbal. Bottenskiktet är rikt på brunmossor med förekomst av arter som späd- och röd skorpionmossa, fetbålmossa, gyllenmossa och guldspärrmossa. I öster övergår rikkärret i en fin skogbevuxen myr med förekomst av gamla träd, främst tallar, samt förekomst av både iggande och stående död ved. Mellan tuvorna, vilka oftast domineras av vitmossor förekommer inslag av brunmossor. Inga kända ingrepp förekommer i kärret.

Generellt gäller att områdets myrmarker har få kända skador i form av exempelvis dikning. Skogsbruk sker dock i det kringliggande landskapet, vilket kan orsaka näringsläckage och påskynda igenväxning. Inslaget av vedartad igenväxningsvegetation, liksom förekomst av vitmossor ökar tydligt mot rikkärrens kanter. Rikkärren är i behov av extensiv röjning av vedartad igenväxningsvegetation för att bibehålla, men även förbättra, förutsättningarna för de ljuskrävande rikkärrsarterna. Rikkärrsarterna gynnas även av slätter.

Naturtypen rikkärr beskrivs generellt som artrika myrar med hög halt av mineraler och ett högt pH, ofta pH 6-8. Kärrarna kan förekomma friliggande i skog eller öppen mark eller som laggkärr vid mossar, som element i sträng-flarkkärr, blandmyrar och aapamyrar. Rikkärr finns även i kanterna av kalkrika och näringsfattiga sjöar, vid kusten, eller i anslutning till källor. Kärrarna

har en mycket speciell flora och fauna som varierar med t ex krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. Här finns många specialiserade arter, varav många är hotade. Rikkärrens bottenskikt domineras ofta av så kallade brunmossor, men förekomst av vitmossor är också vanligt. Många rikkärr är rika på orkidéer, men även andra kärlväxter som trivs i kalkhaltiga marker. Rikkärren kan variera från helt öppna till trädklädda samt att vissa är naturligt öppna, medan andra är beroende av röjning, slåtter eller bete. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning av myren kan ibland förekomma. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Exempel på typiska arter i rikkärr är: axag, flugblomster, gräsull, knagglestarr, kärrknipprot, majviva, näbbstarr, snip, slåtterblomma, ängsnycklar, ängsstarr, fetbålmossa, kalkkällmossa, kandtuffmossa, klotuffmossa, korvskorpomossa, kalltuffmossa, nordtuffmossa, röd skorpionmossa och späd skorpionmossa.

Rikkärr är känsliga för förändrad hydrologi och hydrokemi, ökad näringstillförsel, igenväxning, försurning och störning av myrens torvbildning samt fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Rikkärr (7230) ska vara minst 1,8 hektar. Kärrrens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Kärrren ska vara mer eller mindre öppna (krontäckning < 30%), enstaka träd och buskar kan förekomma spritt i kärrren alternativt mindre partier med ett glest trädsikt. Täta bestånd av vass och vedartad igenväxningsvegetation ska saknas. Brunmossor förekommer allmänt till rikligt, men förekomst av vitmossor är också vanlig och kan variera inom och mellan kärrren. Typiska arter av mossor ska förekomma rikligt och förekomsten av typiska kärlväxter ska vara allmän till riklig. Exempel på typiska arter i området är fetbålmossa, späd skorpionmossa, röd skorpionmossa, korvskorpionmossa, gyllenmossa, axag, tätört, snip, ängsstarr, gräsull och kärrkniprot.

Negativ påverkan

De största hoten mot rikkärr är förändrade hydrologiska förhållanden samt igenväxning. Igenväxningen kan bero på upphörd hävd, uteblivna naturliga störningar, näringsläckage från intilliggande mark och/eller kvävenedfall eller på naturlig succession av kärrren. Rikkärren kan därför vara beroende av återkommande röjningsåtgärder och/eller slåtter för att bevara de ljuskrävande rikkärrensarterna.

Se även listade faktorer under rubriken "negativ påverkan" för naturtypen öppna mossar och kärr (7140).

Bevarandeåtgärder

- Utredda lämplig skyddsform för rikkärren och angränsande mark.
- Vid skogsbruk bör en skyddszon lämnas för fri utveckling mot rikkärren och körning med terrängfordon undvikas i eller i direkt anslutning till naturtypen.
- Vissa av rikkärren behöver extensiv skötsel i form av röjning av vedartad igenväxningsvegetation samt röjning av täta vassbestånd. Önskvärt vore även att införa slåtter med några års mellanrum för att gynna rikkärrensfloran.

Generella råd för skötsel av rikkärr:

- Om täta bladvassbestånd utvecklas krävs en första röjning när bladvassen är halvhög och

börjar skugga värdefull flora, exempelvis orkidéer. Vanligtvis är juni en bra tidsperiod. Så mycket som möjligt av vassen samlas upp omgående. Det görs försiktigt så att floran (bl.a. orkidéer) inte skadas. Vegetationen i kärren får inte täcks av kvarliggande röjnings/slåttervegetation. Bladvassen läggs i hög utanför kärren, på en lägre nivå än det hävdade området, så att kväveläckage från den röjda vassen inte hamnar i området. Alternativt forslas vassen ut från området.

- Röjning/slåtter av gräs och örtvegetation och eventuell sly får inte ske för tidigt och det bör ske under längre period av uppehållsväder. Traditionell slåttertidspunkt är 15 juli-15 augusti, men slåtter kan beroende på väderlek utföras åtminstone t.o.m. 15 september. Det viktiga är att slåttern sker vid uppehållsväder för att möjliggöra fröspridning. Röjningen/slåttern bör ske med skärande redskap. Små buskar och träd/sly kan med fördel ryckas upp. Spara några större videbuskarna då dessa är viktiga för snäckor som ofta finns i rikkärren och som använder kalkrik förna för uppbyggnad av sina skal.

- Avslagen vegetation (örter och gräs) bör om möjligt ligga kvar och torka under några dagar. På så sätt möjliggörs fröspridningen av orkidéer och andra värdefulla kärlväxter. Efter några dagars torkning samlas den torkade vegetationen ihop och forslas sedan bort från den slåttrade ytan. Vid enbart röjning av vedartad vegetation bör slagen vegetation forslas bort så snart som möjligt. Det är viktigt att ta bort så mycket som möjligt av den slagna vegetationen. Det uttransporterade materialet läggs i högar utanför den slagna ytan, på en lägre nivå än själva kärret, så att kväveläckage från den slagna vegetationen inte hamnar i kärret. Alternativt att den slagna vegetationen körs bort från området. Det är viktigt att inga körskador uppkommer.

- Slåtter/röjning kan förslagsvis genomföras varje till vart tredje år beroende på mängden ohävdarter och tillväxt. Det är viktigt att ohävdarter hålls i schack och inte tillåts utbreda sig för mycket då de kan bli svåra att bekämpa, samt att en kraftig förnatäckning är negativ för konkurrenssvaga och ljuskrävande arter.

Se även den allmänna beskrivningen under rubriken: Bevarandeåtgärde.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för områdets rikkärr bedöms inte vara gynnsamt. Röjning av igenväxningsvegetation och om möjligt slåtter vore önskvärt för att bibehålla och förstärka förekomsten och täckningsgraden av rikkärrarter.

9010 - Taiga

Areal: 61,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 60 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Taiga förekommer i begränsade delar av området. De största bestånden förekommer norr om Bromossen i norra delområdet samt i den nordöstra delen av det södra delområdet. Därtill förekommer några mindre utspridda bestånd. Taigan består av naturskogsartad barrskog med dominans av gran. Mindre inslag av lövträd, främst björk, förekommer. Även om bestånden är av naturskogskaraktär förekommer spår av äldre skogsbruk, det kan exempelvis saknas riktigt gamla träd, och mängden död ved skulle kunna vara högre. Strukturerna i taigabestånden bedöms dock med tiden ha goda möjligheter att förbättras. Utöver de bestånd som har rapporterats in för området finns ytterligare några bestånd som klassats som utvecklingsmark, vilka har potential att på sikt utveckla naturskogs kvaliteter och därmed uppfylla kraven för naturtypen. De största bestånden med utvecklingsmark ligger i det södra delområdets nordvästra hörn.

Typiska arter som har noterats i områdets taiga är kattfotslav, linnea, tjäder och tofsmes. Bland signalarter kan nämnas långfliksmossa och stor revmossa, även kattfotslav är en signalart. Signalarterna är indikatorer på skogar med höga naturvärden.

Naturtypen taiga beskrivs generellt som naturliga, gamla, boreala och hemiboreala skogar samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar eller åtgärder för att imitera detta, ”naturskog” eller ”naturskogsartad skog”. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit, eller efter gamla kontinuitetsbrott eller skogsbruksåtgärder återfått, en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. De hyser ofta en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och evertebrater (främst skalbaggar). Brand präglade förr i hög grad skogarna i den boreala regionen och många hotade arter är beroende av förekomst av död ved och olika successionsstadier.

Exempel på typiska arter i taiga är linnea, mattlummer, plattlummer, knärot, ögonpyrola, grönpyrola, tallört, vedrappmossa, blåmossa, platt fjädermossa, skogshakmossa, garnlav, kattfotslav, läderlappslav, sotlav, skinnlav, lunglav, kandelabersvamp, rosenticka, koralltaggsvamp, ullticka, tallticka och rynkskinn.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Taiga (9010) ska vara minst 60 hektar. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Gran ska prägla skogen i större delen av området. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Hydrologi och markens näringsstatus ska vara ostörd och naturlig. Skogen ska ha ingen eller endast lite negativ mänsklig påverkan.

Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd (rikligt förekommande); död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar (allmänt-rikligt förekommande). För landet

och naturtypen främmande trädarter ska inte finnas i området t.ex. contorta tall. Förekomsten av typiska arter mossor, lavar och fåglar ska vara tillräckligt allmän.

Negativ påverkan

De mest aktuella hoten utifrån områdets lokala förutsättningar bedöms vara:

- Olika former av skogsbruk, i eller i direkt anslutning till naturtypen. Vilket skadar naturtypens strukturer och förutsättningarna för de typiska arterna. Uttag av träd leder till att träden med dess strukturer och trädlevande arter försvinner vilket är negativt för naturtypen. Avverkning kan även innebära näringsläckage med förändrad artsammansättning som följd samt att körning med skogsmaskiner eller andra tunga fordon kan påverka hydrologin negativt.
- Upparbetning eller uttag av död ved ur naturtypen. Död ved i olika former är mycket viktiga strukturer i naturtypen.
- Dikning eller andra markavvattnande åtgärder kan påverka hydrologin negativt.
- Skogsbilvägar, vilka fragmenterar områden och medför att hydrologin i skogsområdet kan påverkas negativt.
- Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i området kan ge drastiska förändringar av naturtypens naturliga artsammansättning. Liknande spridning av kemiska substanser utanför området kan eventuellt även skada naturtypen genom nedfall eller genom transport med tillrinnande vatten.

Generellt hotas naturtypen även av följande verksamheter:

- Kvävenedfall kan skapa eutrofiering och leda till oönskade förändringar av artsammansättning.
- Sur nederbörd kan påverka känsliga arter negativt, speciellt bland mossor, lavar och svampar.
- Exploatering i form av exempelvis byggnader.

Bevarandeåtgärder

- Utredda lämplig skyddsform för taigan (de naturskogslika bestånden och bestånden som på sikt bedöms kunna uppnå naturskogskaraktär).
- Undvika skogsbruksåtgärder i naturtypen.
- Körning med tyngre terrängfordon ska undvikas i eller i direkt anslutning till naturtypen för att undvika negativ påverkan på hydrologin och markvegetationen.
- Området är i behov av kompletterande inventering för att bedöma naturtypsklassning och bevarandetillstånd för några av områdets skogsbestånd. Några av skogsbestånden är idag oinventerade.

Se även den allmänna beskrivning under rubriken: Bevarandeåtgärder.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för taigan är inte gynnsamt i området. Taigan är till viss del påverkade av skogsbruk och exempelvis mängden strukturer som förekomst av gamla träd och död ved i olika former är i några bestånd för låg. Förutsatt att skogsbruk undviks har naturtypen dock goda chanser att med tiden, i takt med beståndets åldrande, uppnå gynnsamt tillstånd i området.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 6,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 8,1 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Inom området finns flera mindre partier med skogbevuxen myr. Ytterligare bestånd kan även förekomma då alla delar av området inte är inventerade. De flesta av de skogbevuxna myrarna utgör delar av något större myrar. Trädskiktet domineras i de flesta fall av tall, men barrblandskog och inslag av lövträd förekommer även. Beståndens kvalitet varierar, flera bestånd är påverkade av tidigare skogsbruksåtgärder och saknar eller har för liten andel gamla träd och/eller för liten mängd död ved för att vara av naturskogskvalitet. De flesta skogbevuxna myrarna bedöms dock ha potential att med tiden utveckla naturskogskvalitet. Utöver den skogbevuxna myren som är inrapporterade för området finns ytterligare några myrar som har klassats som utvecklingsmark, vilket innebär att arealen skogbevuxen myr på sikt kan öka för området. Vad gäller mänsklig påverkan utöver skogsbruk förekommer några enstaka diken och spår från skogsmaskiner i begränsade delar.

Naturtypen beskrivs generellt som myrar som är bevuxna med barr-, bland- eller lövskog. Krontäckningen skall vara 30-100%. Samtliga tallmossar räknas till denna typ, medan de skogbevuxna kärren får ha en krontäckning på högst 70 %. Vid tätare krontäckning räknas de till sumpskog. Skogen på myrarna ska vara eller i snar framtid kunna utveckla naturskogskaraktär med en varierad åldersfördelning, förekomst av gamla träd och död ved. Vegetationen domineras av bl.a. glasbjörk, tall, gran, ris, starr och vitmossarter. Skogen ska formas av naturliga störningsprocesser. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning av myren kan ibland förekomma. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Skogbevuxna myrar finns både som delar i större våtmarkskomplex men kan även vara friliggande myrar.

Exempel på typiska arter i skogbevuxen myr är stjärnstarr, klotstarr, mossviol, kärrviol, flagellkvastmossa, kornknutmossa, bollvitmossa, järpe, spillkråka, videsparv, tretåig hackspett och tjäder.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin och hydrokemin, näringstillförsel och störning av myrens torvbildning samt fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Skogsbevuxen myr (91D0) ska vara minst 8,1 hektar. Den skogbevuxna myren förekommer som delar av mindre våtmarker eller som friliggande myrar i skogslandskapet. Myrarnas hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, stormfällning, översvämningar eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat och präglas i de flesta fall av tall. Strukturerna gamla träd ska förekomma rikligt och död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar ska förekomma tämligen allmänt. Främmande trädarter (exempelvis contorta) ska inte finnas. Vegetationen ska vara karaktäristisk för naturtypen och typiska arter och karaktärs arter av mossor och kärlväxter ska förekomma tämligen allmänt.

Negativ påverkan

Utöver de hot som anges för naturtypen 7140 gäller även att alla former av skogsbruk i naturtypen utgör hot. Skogsbruk skadar naturtypens strukturer i form av en naturlig varierad trädslagssammansättning och åldersfördelning, förekomst av gamla träd och död ved i olika nedbrytningstadiet. Körning med skogsmaskiner eller andra tunga maskiner kan också leda till markförstörning och förändrad hydrologi, vilket i sin tur även kan leda till uttorkning och förändrad artsammansättning. Avverkning av angränsande skog kan påverka naturtypens lokalklimat och strukturer i övergångszonen mellan myren och fast mark. Körskador i närliggande fastmarksskog kan orsaka läckage av näringsämnen ut på myren.

Skogsbruk kan därför inte bedrivas i naturtypen utan att den skadas.

Bevarandeåtgärder

- Utredda lämplig skyddsform för de skogbevuxna myrarna och angränsande mark.
- Undvika skogsbruksåtgärder i naturtypen samt att lämna en skyddszon för fri utveckling vid skogsbruk i kringliggande mark.
- Körning med tyngre terrängfordon ska undvikas i eller i anslutning till naturtypen för att minska risken för negativ påverkan på hydrologin.
- Ytterligare inventering krävs då samtliga skogbevuxna myrar i området inte är inventerade i fält.

Bevarandetillstånd

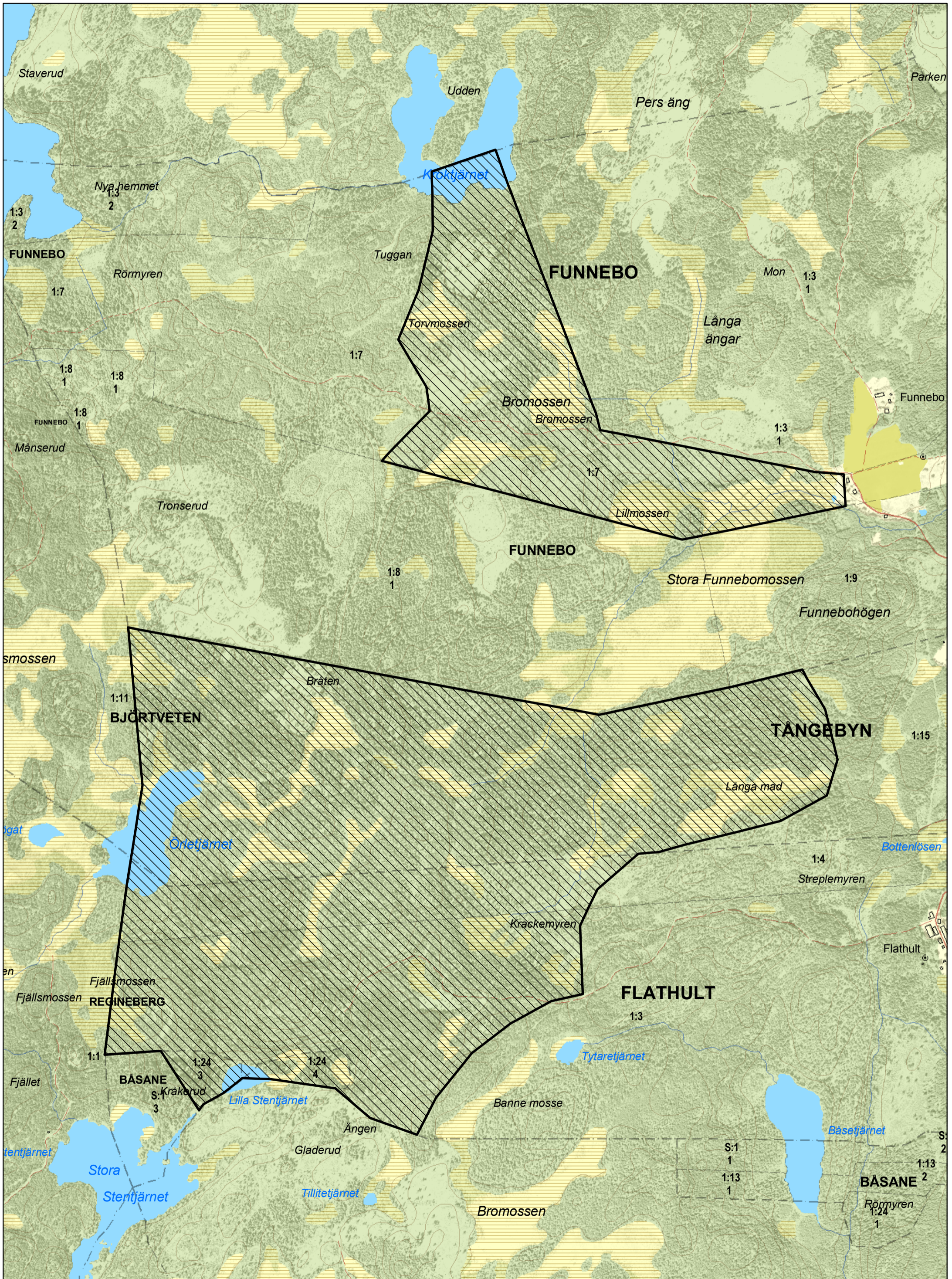
Bevarandetillståndet för den skogbevuxna myren är inte gynnsamt. Ett flertal bestånd är påverkade av skogsbruk och exempelvis mängden strukturer som förekomst av gamla träd och död ved i olika former är för låg i vissa bestånd. Förutsatt att skogsbruk undviks har naturtypen goda chanser att med tiden, i takt med beståndets åldrande, uppnå gynnsamt tillstånd i området.

Dokumentation

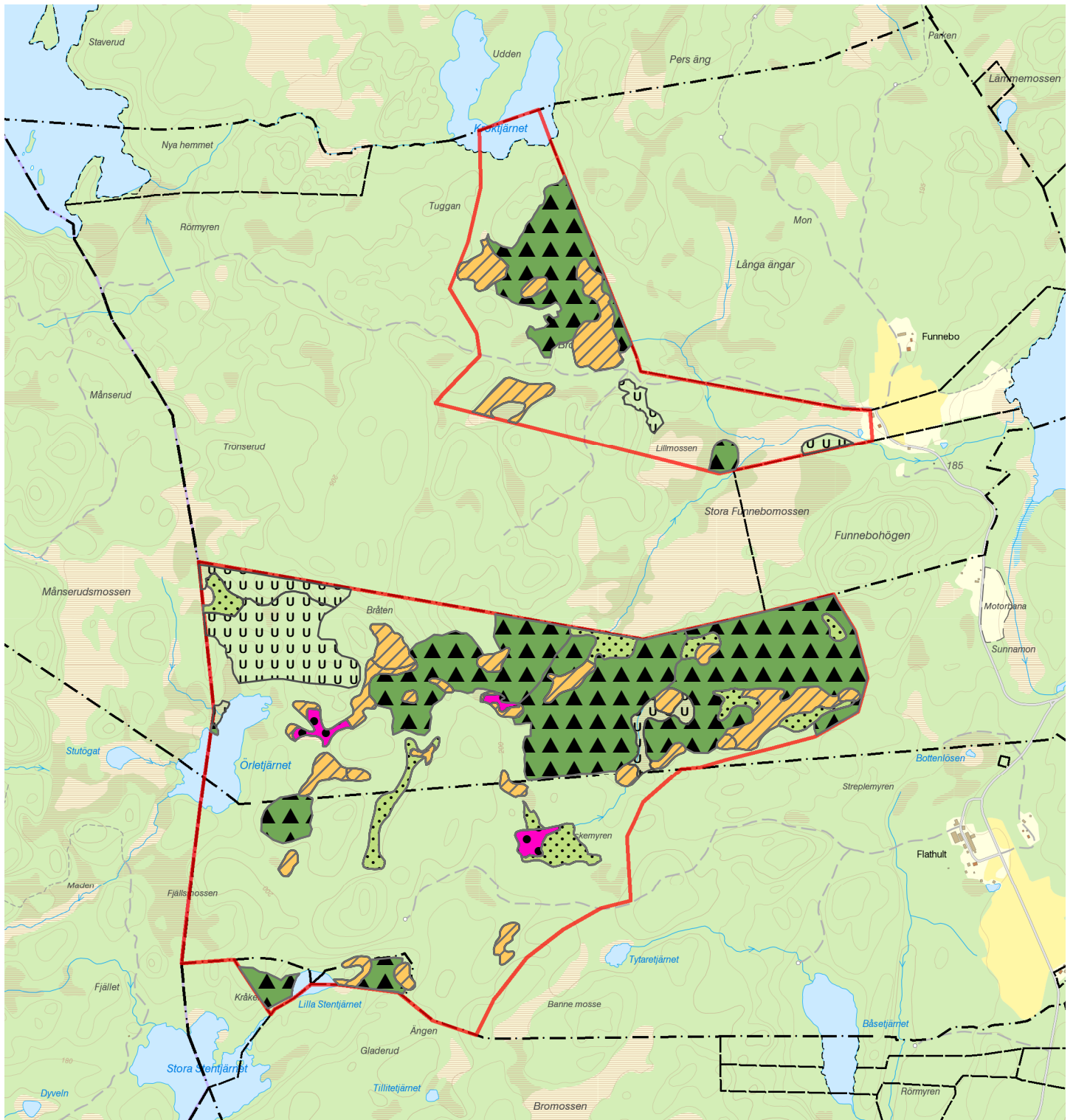
- ArtDatabanken SLU. Artportalen. www.artportalen.se. Uttag 2017-08-30.
- Bingman, I. (ed.) 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket. ISBN 91-620-1113-8.
- Länsstyrelsen Västra Götaland. 2008. Värdebeskrivning riksintresse för naturvård Västra Götalands län. NRO 14028 Lunneboområdet. Beslut 2000-02-07, uppdaterat 2008-01-16.
- Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1976: Natur i Älvsborgs län.
- Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv.
- Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1993: Våtmarker i Älvsborgs län. 1993:6.
- Viktor Jansson. 1978. Karta över rikkärr i Dalskog (Lunnebo-området).
- Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000>. 2017-08-30.

Bilagor

- Bilaga 1. Natura 2000-områdets avgränsning
- Bilaga 2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

Natura 2000-naturtypskarta, Lunnebo SE0530116 Melleruds kommun

- Natura 2000
Habitatdirektivet
- 7140 - Öppna mossar och
kärr
- 7230 - Rikkärr
- 9010 - Taiga
- 9740 - Skogbevuxen myr
- utvecklingsmark

Utvecklingsmarken består av äldre skogsbestånd som idag har naturvärden men saknar vissa strukturer för att nå upp till naturtypskriterierna. På sikt och genom att låta skogen utvecklas fritt bedöms skogsbestånden utvecklas till naturtyperna taiga och skogbevuxen myr.